

Universal Declaration of Human Rights - Baoulé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sran mmla mun be mēn nun jɔ bolɛ

Ibo bolɛ

Kɛ ɔ fin kɛ sran kwlakwa i sran bulɛ ɔ fin blɔɔ'n ti, kɛ i sran-mmla ɔ nin sran kwlakwla liɛ'n sɛ'n ti, kɛ iso nin ye ɔ nin fɔundi, nanwlɛ atin, aklunjɛ ba mēn nun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ sɛ be si'a sran-mmla mun, nan sɛ be bu'a be like fi, i sɔ nin ye ɔ fa sa tɛtɛ yewa'n ba'nti, sange kɛ ɔ fin kɛ be seli kɛ mēn nga mɔ i nun sran mun be di be fɔundi, mɔ be kwla be kan be klunklo ndɛ, be kwla be sɔ be klunklo like, mɔ sɛkunɛ ɔ nin yalɛ b'a jaso su, i sɔ mēn mɔ be wan sran kunde i dan'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ i dan lika nin ye le kɛ ɔ fata kɛ mmla su awa ye ɔ nian sran-mmla mun be suɔ, kɛ ɔ ko yo nan b'a mianmian-man sran nan w'a faman ya w'a jaso-man be nga be fa kwlalɛ nin sran tɛtɛ yolɛ be fa be tintin i su be wun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ like nga ɔ ti kpa dan yeɛ mēn mun b'afien janvɛ kekɛ diwa'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ mēn unmuan nun nvle mun be yali be wan be kan be sie su yekun kɛ be te lafi sran-mmla su dan, sran ɔ ti like dan, ɔ le'a gua, bla nin yasua be sɛ. Be wan i sɔ'n ti, like nga ba ko yo nan sran mun b'a nyan alaje, nan aklunjɛ w'a ba be wun, fɔundi nun, i sɔ like nin ye be wa yo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nvle nga be wo anyia sɔ nun, be wan be nin like nga be flɛ, kɛ "Mēn mun be Bo Yekun Anyia" be bo yekun be bo mandrɛn nan sran i fɔndi ɔ nin i sranmmla be kaci ninge mɔ sran kwlakwla i ti wo be bo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nga ɔ ti kpa dan yeɛ kɛ sran mun be ngba be fa be ti be wlɛ sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi be bo'n ti

Anyia Dan wan kɛ Ndɛ nga be kɛn ye'n, ɔ fata kɛ ɔ kaci kɛ like mɔ i denman ye sran kwalkwla nian; mēn kwlakwla be kunde be kɛn; ɔ ye sɔ nan mēn kwlakwla su sran o, mēn kun i siesielɛ ninge mun, be bu Ndɛ Dan nga i akundan cɛn kwlakwla, be bo mandrɛn ɔ nin sran mun be fluwakɛɛ, ɔ nin ngwlɛɛ kɛɛ, be yo man sran mun be dan lika si sran-mmla ɔ nin fɔndi; kɛ be ko si be kpɔkun be yo blɛblɛ, mēn kun nun o, mēn ngba nun o, man sran mun be ngba be si i sɔ ndɛ: mēn nga be trannin annuanzɛ dan i ase be nun sran mun o, be nga be wo i sɔfue mun be bo'no, ɔ fata kɛ i sɔ sran mun be ngba be si sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi.

Tikɛ kikɛ

Sran mun be ngba, kɛ be wu be ɔ, be ngba be sɛ, fɔndi nun, sran-mmala nun. Be si akundanbu, be si su ɔ fata kɛ sran mun be tran'n, be tran aniaan nun tranɛ.

Tikɛ 2

Sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi nga ɔ wo Ndɛ dan nun, sran kwlakwla kwla fa ye ilɛ; ɔ le'a kɛ e ti sran nvle ngunmin, kɛ e wunnen ti'a kun, e anien ti'a kun, e bo lika ti'a kun, e like sɔwa ɔ ti i ngunmin, e politikɛ angundan ti'a kun, e fin'a lika kun, ɔ le'a kɛ wie ti sikafue, wie ti yalɛfue, kɛ wie mun be osu ti wlɛngbi, wie mun be osu ti kanga.

I kungba yekun, be kwla'a kpaman sran mun be nun be se'ake nga ti bue nga su sran, nga be wun'en i liɛ wlɛ'n kpa, be wun'an mēn nga su ɔ fin ɔ: be kwla'a be se'a sɔ, kanzɛ sran fin nvle uflɛ suo, sɛ nvle sɔ ɔ le i fɔundio, kanzɛ i ti wo mēn uflɛ i bo o, ɔ nunmēn i ti bo nun tilɛ o.

Tikɛ 3

Sran kwalakwla, ɔ fata kɛ be sɛsɛ i nguan, be wukɛ i ɔ di i fɔundi, be sɛsɛ ibɔɔ ba unmuan.

Tikɛ 4

Be kwla'a be fa-man sran be kaci'a kanga. Sran kanga yole nin i fatɔ ɔ nin i ninge i fa sɔ mun be yowa, ba tanninnin be ngba be atin.

Tikle5

Be kwla'a be ye'a sran fi like tɛtɛ mun, be wlɛ-mɛn i bisva, be kwla'a be yo-mɛn i ninge nqa mɔ ɔ ye sran finfin, mɔ ɔ kaci sran kɛ blo nnɛn mun be sa.

Tikle 6

Lika kwlakwla nga sran kun wo, ɔ fata ke be bu i sran, ɔ fin i mmla su.

Tikle 7

Sran mun be ngba be se mmla mu be nyrun; i so'ni ti, o fata ke mmla mun be wutu be su, be ngba. sran kwakwla, o fata ke be wuke i nan sran nun
kpakpawa wa nyen-men; sran nun kpakpawa o ti ke Nde nga i qblu towa sa.

Tikle 8

Sran kwamakwla le atin ɔ ko to ibɔɔsinvle su jɔle difuɛmun, sɛ ɔ fin nan be bu i anunnflin i fɔundi-mmla su, fɔundi-mmla nga be kleli i fluwa nga be fle i ke "mɛn i takawa i bo fluwa".

Tikle 9

Be kwla'a be tra-man sran nqben sa, be kwla'a be wle-men i bisua, be kwla'a be tu-men i men kun su nqben sa.

Tikle 10

Se be sanman sran, non ndrumun tran nun, nde nga ti ye be sanman i, ɔ fata ke nzraa nun, nanwle nun, jle difue mun, be nga be ti nun-man sran fi bo'n, mo be ti nanwle sran, be ye ɔ fata ke be ken i so nde lie nion: be ye be kwla se ke se ɔ wo i nde fe su o, se kusuman, nzanman mo be sanmanin i, ɔ ti atin su o.

Tikle 11

1. Sran kwla nga b'a senmen i nde kuh ti, ke be nian kan nde mo be nian bu-man, i so fue'n be kwla'a se'a ke i nde yo'a fe. A wun ke be kwla be se so, san b'a di jple, be ngba be ngba be nyrun, ato a wlu'a nun, be nga be ko jren i sin i ti kplile b'a iran.

2. Be kwla-man be bu-man nde be gue'e sran kun su; se nde ti ye be senmen i, i nun nga ɔ fa ye sa sɔn, mmla wie fi, i nvle lie su mmla o, men nun mmla o, be bu'e i sɔ like lie'n ke ɔ ti like te. I ng'ɔ wuka su, ye'e ke alamandi nga be fu i, bisua nga be wle i, be nuan kwla'a tra-man nga be fa be yo i sɔ titi'n

Tikle 12

Be kwla'a be wla-man be nuan sran kũn i awlo nun nde mun be nun ngben, i awlo nun nde i tranwle, i fluwa nga ɔ kle'n, i fluwa nga be kle i, be kwla'a be ken'en i wun nde ngben, be kwla'a be saci i dunman ngben. I so ninge lie mun be ti, ɔ fata ke mmla mun be sasa sran kwlakwla.

Tikle 13

1. Sran kwlakwla ɔ kwla wlanwlan sin, nvle kun nun, lika nga ɔ kɔ kɛ ɔ tran'n ɔ kwla se kɛ wa ye n kɔ kɛ n tran.

2. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ jaso nvle kun su ɔ lika nfe; ɔ kwla jaso ibɔɔɔ nvle lie'n su, kpɔkun ɔ kwla se i sin ɔ ba i nvle lie'n nun yekun.

Tikle 14

1. Se nvle kun su be kle sran kun yale, sran so'n k le atin k k mantan nvle ufue k k kwla so i nun k.

2. Sange i so atin lie'n, wo nga a ye sa tete mo so ko-man Men b'Anyia be nde lie su'n, wo nga a ye i so sa te mo fata ke be sanman wo'n, sa kpa, a kwla'a a jren-meen i so atin su kan-man nde.

Tikle 15

1. Sran kwlakwla so le atin mo so nyen i aulie nvle
2. Be kwla-man be se-man sran kun ke, so fin ande a le'a aulie nvle wie kun, i sa so ngben; kusuman, se sran kun wan so kaci i aulie nvle, so le atin kaci.

Tikle 16

1. Ke be ko nyin yasua kun so nin bla kun, be le atin be ja be wun, be taka be awlo; so fata ke nde ke nvle ufle nun sran, men ufle nun sran, like sowa wafa ufle sran, so fata ke i so angundan wlu nun. Be aja nun, be nyon be se; be nun kun se'a ke so tin kun su: i ble nga be ja o, ke be titi aja nun o.
2. A wun ke be ja'n, uun be nyon be nuan w'a yekun, be klun klo su.
3. Awlo bo so ti ke ananganman like sa, ye so ti nvle kun su sa i olui nion; so fata ke nvle so nian su ke i nyima sa, ke awa wuke i.

Tikle 17

1. Sran kwlakwla, i kungba anze, so nin sran ufle mun anze, so kwla le i ti bo nun like.
2. Be kwla'a le'a sran fi i ti bo nun like i sanun.

Tikle 18

Sran kwlakwla so le atin mo so bu i ti bo nun angundan, so nyen i klun nde, so kwla so i like wafa nga so klo i'n; ke so fin i le kusuman, se i wan so kaci nan so like ufle'n, se i wan so bu akundan ufle'n, so le atin so kaci. Se i wan i klun akundan lie'n, i like sowa lie'n, se i wan so bo be jo, i ba kungba o, so nin sran ufle mun o, so le atin so bo be jo; se kusu i wan so ye i like aswre nun, so le atin yo. I kwlaa ngo'le, so kwla kle i fluwa nun, so kwla yo like kwlakwla nga fata ke so yo; sran fi kwla'a tannin i atin.

Tikle 19

Sran kwlakwla so le atin so bu i bo ti bo nun akundan, so ken i klun nde nga i wan so kan'n. I so i sin yele ke se so ken i klun nde'n, be kwla-man be kle'e i yale; i sin nin yele ke so le atin kunde nde mun be tile; i kusuman kwla bo nde so nin nzebua mun be jo kle sran mun; like kwlakwla nga so kwla fa bo i so jo lie, so fa bo; so nun-man i ti nun kaan ke awe wo nvle mun b'afien.

Tikle 20

1. Sran kwlakwla so le atin so nin sran ufue mun be ya anyia; so kwla wlu anuanze nga so ti'a nzaje anuanze nun.
2. Be kwla'a be mianmian-man sran kun so wlu-man anuanze kun nun.

Tikle 21

1. Sran kwlakwla so le atin mo, i bo i nvle lie'n su, so tran awa i juman be ti, se nen i bo trele sa, so kwla yo i janunfue.
2. Sran kwlakwla so le atin, nan ndrunmun kan tran nun, mo di i bo i nvle'n su awa juman.
3. Nvle kun su i sran unmwah mun, be ye be man nvle so i su gbengben be fangan. I so'n ti, so fata ke be yo manwle nun vote, nan sran mun be nde nga so wo be klun, b'afe i so b'a kan vote'n le nuan; ke i nuan ko ju'n, so fata ke so sen i wun; sran ngba vote o, aswre vote o; i kwlaa nga so yo so, vote i yowa, nan mianmianle tran nun, sran kun i klun vote ye so vote so.

Tikle 22

Sran kwlakwla, ke mo to ti nvle kun su sran'n, to fata ke to nyan awa sran anwukalelike, to le awunnyanmbelusue atin, awasranwukale atin, be nyin su yiyile ninge atin; i so ninge mun ye be ti sran kwlaa cinjin, be ye be yi sran i sran lika nglo to, be yo i foundi-mmla be dan; i so'n fin nvle kun i mandren bowa nun, to fin men mun be wun wukawa nun, to fin nvle kun i siesiewa nun, to fin nvle kun i nun anyanbewun ninge mun nun.

Tikle 23

1. Sran kwla to le atin mo to di i bobo i klunklo juman, juman i fa diwa to nin i akatua be ti i klunsu; to fata ke be nian i su, non man to tran sa ngben ke to nyan-man juman
2. Sran kwlakwla i juman nga to di, i su sika ce ye to fata ke be men i to, to le'a ke sran kun to le i akatua, sran kun to le i akatua
3. Sran kwlakwla, ke to di juman'a to fata ke i akatua nga be tue i'n, to ju i bobo, i yi to nin i mma mun be wun siesiele ke to fata ke sran fa siesie i wun sa. Se akatua so'n ju-man, awa wuka su to yo ye.
4. Sran kwlakwla to nin i wiengu mun be kwla be taka jumandile anuanze, sran kwlakwla to kwla wlu i so anuanze lie nun to fa kpli i like nga to lo i i ti.

Tikle 24

Sran kwlakwla, ke to di juman'n, to le atin to lo unmien, to le ble wie to to yiyi i nyisu to. to fata ke do nga mo to fa di juman, nan to ce ngboko; ye afue kun nun i ble mo to di'a juman, to fata ke be tue i kale.

Tikle 25

1. Sran kwlakwla to fata ke i sa nun yo fe nan w'a kwla w'a ye i wun ayre, w'a kwla w'a siesie i wun, i bobo nin i yi nin i mma mun, ke to ti ke alie dile lie'n, trale wlawa'n, lawle'n, be wun ayre yele'n, ble mo to di'a juman'n, mo to to tukpakie'n, se to kwla'a nun'n, se to wo angbeti nun'n, se w'a yo oke'n; sa yale kwlakwla nga to to i su mo i sa nun a wie'n, to fata ke awa wuke i.
2. Blata to nin ba kangan mun, to le be wukale lie'n mo awa wuka be to. Ba kangan kwlakwla, kanze be wu be gua su o, kanze be wu be aja nun o, be kwlakwla to fata ke awa sasa be.

Tikle 26

1. Sran kwlakwla to atin mo be kle i fluwa. Sran fluwa klele'n, ke to fa ju ke sua blu su'n, sika tuele nun-man nun. to fata ke ba kangan mun be ngba be ko suklu, be nun kun le'e ti ke to ko-man. Suklu nga be kle blale juman nin juman dile nun, i so suklu'n, to fata ke to tru; suklu dandan mun be nun wlule i atin, to fata ke be tike man sran kwlakwla; be kpa'a sran mun be nun, sran kun to nin i like lie mo to kwla yo to.
2. to fata ke fluwa klele to yi sran i sran lika i nglo, to yo man sran mun be bo nyan, to yo man be nyin yi sran-mmla mun to nin foundi-mmla nga to ti foundi-mmla be bo'n. Fluwa klele to fata ke to yo man ndidie ba sran mun b'afien, to yo man sran mun be yaci sran kun nun to yo i klunklo ninge, man janvue dile to ba men mun b'afien, sran nvle mun b'afien, like sofue mun be wafa b'afien. Fluwa klele i kungba yekun, to fata ke to man "Men mun be Bo Yekun Anyia" be ninge nga mo be yo mo alaje ko to mon nun.
3. Sie mun to nin nien mun, be ye to fata ke be kunde fluwa i klele wafa nga to nin be mma mun fata to.

Tikle 27

1. Sran kwlakwla to le atin mo, i nvle lie'n su ninge mo to ti ke be nyin su yiyiwa ninge, be sa ti ninge, aguin ninge, to le atin to ye i so ninge wie, to le atin to di su wie; to le atin to wuka be yo be nyrun kole ninge mun; afin se mblusue fite su, to le atin di wie.
2. Sran kun, se to di i be nyrun, kole aguin juman, to klei fluwa, to di aguin nan se i duman fite su to, i mblinsne fite su to ti ilie.

Tikle 28

Sran kwla to le atin to kunde ke sran mun b'afie, men mun b'afien to ye flobbo, i so nan sran-mmla to nin foundi nga be kan be nde Nde nga nun, b'a su mma.

Tikle 29

1. Sran kun, ɔ fata kɛ ɔ yo like mɛn i nvle mɔ i nun yɛ i bɔbɔ ɔ kwla di i fɔundi, ɔ kwla bo nyan.
2. Sran i sran-mmla nin i fɔundi su dile ɔ le'a awielie uflɛ, san awielie nga i nve su mmla mun be sieli kɛ ɔ fata'a kɛ sran kun i sran-mmla nin i fɔundi su dile ɔ tannin sran uflɛ mun be lie atin. I sɔ nin yɛ man be kwla fa atin ndɛnman kpa su, aunjɛ ɔ ba nvle nga mɔ i su kpen siele ɔ wo sran kwlakwla sa nun nun.
3. Sran-mmla nin fɔundi ng'ɔle be kwla'a fa-man be yo'a like fi mɔ ɔ kaci i sin si Mɛn mun be Bo Yekun Anyia be atin lie'n

Tikle 30

Awa kun, sran akpasua, sran kun, be kwla'a be jran-man dɛ nga i nun tre ba kun su be se'a kɛ be le atin mɔ be di juman wie, be yo ninge wie mɔ ɔ ti sran-mmla nin fɔndi nga be wo yɛ be sakiwa.
